

HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ SEÇEN ÖĞRENCİLER HEMŞİRELİĞİ NE KADAR BİLİYORLAR?

Dr. Leyla Kadir KHORSHID* Dr. Ferda ULUFER*

ÖZET

Bu araştırma, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin bilgilerini incelemek amacıyla planlanmıştır. Sonuçta öğrencilerin çoğunun hemşireliğin tedavi edici sağlık hizmetlerine ilişkin işlevlerini bildiklerini, ancak koruyucu sağlık hizmetlerine işlevlerini bilmedikleri saptanmıştır.

GİRİŞ VE AMAÇ

Hemşirelik, mesleğe ilişkin bilgi kazandırmayı ve bu bilgiyi kullanarak bakım becerisi geliştirmeyi hedefleyen uygulamalı bir disiplindir. Hemşirelik hizmetlerinin özellikleri, hemşirelik mesleğinin kesinlikle ilgi, istek ve yetenekler doğrultusunda seçilmesini zorunlu kılar. Bu zorunluluk ise, mesleğin istenilen düzeyde ulanması için mesleği verenler ve meslekten yararlananların sorumluluğundan dolayı önemlidir. Bu nedenle hemşire adaylarının mesleğe seçilmesi hemşirelik eğitiminde önemlidir (4, 5).

Mesleklerin pek çoğunda mesleğin seçilmesi fiziksel özellikleri ve mesleği bilerek ve isteyerek seçimi olmalarıyla yakından ilişkilidir.

Bunun yanı sıra meslek seçiminde, mesleğe uyum sağlamada ve verimli bir çalışma ortamı içinde o mesleğe yatkın bir karakter ve ruh yapısına sahip olmak da gereklidir. Hemşirelik mesleğinin seçiminde ise bu özellikler daha da önem kazanmaktadır. Ancak günümüzde üniversitelere girilen öğrencilere mesleğin seçilmesi konusunda yeterli eğitim verilmemektedir. Bunun

* Ege Uni. Hemş. Yuk. Ok. Hemşirelik Esasları Öğretmeni

sonucunda sectigi meslegi bilmeden ye istemeden okuyan kisilerin saydanim artmrs olmasi da dogaldir (2).

Hemsirelik meslegi hakkında yetersiz bilgisi olan hemsire Ogrencilerinin hemsirelik egitimine basladiktan sonra hemsirelik islevlerini Ogrendilerinde, bu durumun beklentilerine ters dirstfigirmi ifade ettikleri gOzlenrnistir. Bu durum ise ogrencinin hemsirelik meslegini benimseyememesine, okuldan ayrilmasina yada isteksiz bir egitim cIONeminden sonra mezun olup doyumsumuz bir meslek yasamina baslamasma neden olmaktadır.

Ulusoy'un (1992) yaptigi bir arastirmada, Hemsirelik Yuksek Okulu son sinif Ogrencilerinin mezun olduktan sonra yalnızca klinik hemsiresi, buyuk cogunlugunun ise yOnetici ye egitici hemsire olarak calismayi chisfindiikleri saptanmistir (3).

Hemsirelik Ogrencilerinin hemsirelik meslegi hakkındaki bilgi ve deneyimlerinin egitimin basansim ye mesleki doyumunu etkileyebilecegi clusilnuldilgtinden, ogrencilerin meslek hakkındaki bilgilerinin saptanmasma gereksinim vardır.

Bu arastirma, hemsirelik egitimine yeni baslayan ogrencilerin hemsirelik meslegine bilgilerini incelemek amaciyla planlanmistir.

YONTEM

Tanimlayici bir arastirma niteligi tasiyan bu calismada evreni 1992-1993 ogretim Ege Universitesi Hemsirelik YOkseK Okulunda 1.sinifta okuyan Ogrenciler olusturmaktadrr. SagIrk Meslek Lisesi mezunu olmayan ye anket formunun uygulandigi gun okula devam eden 115 Ogrenci arastirmanin orneldemini olusturmuster. Ogrencilere 1992-1993 ogretim Timm ilk gums bir anket fonnu uygulanrrusur. Anket formu Ogrencilere ait tanitici bilgiler ye hemsirelik mesleginc iliskin sorulardan olusmustur. Hemsirelik mesleginin islevlerine iliskin bilgiler kendilerine anlatilmak Uzere hazirlanan Hemsirelik Esaslari ders notlanndan almmistir (1).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Arastirmaya alinan ogrencilerin %80'inin 17-18. %2C'sinin 19-20 yas grubunda oldugu, %53.91'inin babalarinin ilkokul mezunu, %32.17'sinin babalarinin isci, %23.48'inin esnaf olarak calistigr. %64.35'inin annelerinin ilkokul mezunu oldugu, 0/087.82'sinin annelerinin ev hanimi oldugu. %63.48'inin 2-3 kardes olduklan,

%58.26'sinin ailelerinin aylık gelirlerinin 2 milyon TL.'nin altında olduğu saptanmıştır. Deneklerin tamamının hasta, refakatçi veya ziyaretçi olarak hastanede buldukları. %70.43'ünün taradıkları bir sağlık görevlisi bulunduğu ve bunların %46.91'inin hemşire olduğu, %86.09'unun Hemşirelik Yüksek Okulunu kendi istekleriyle tercih ettikleri, ancak tekrar Üniversite seçme sınavına girip basıca bir okula devam etmek istedikleri saptanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Hemşirelik Yüksek Okulu'na Devam Etme Nedenlerine Göre Dağılımı

Hemşirelik Yüksek Okuluna Devam Etme Nedeni	Sayı	Oran (%)
Sağlık Meslek Lisesinde Öğretmen Olmak İçin	23	20.00
Baş Hemşire Olmak İçin	46	40.00
Klinik Hemşire Olmak İçin	3	2.61
Üniversitede Akademik Çalışma Yapmak İçin	35	30.43
Okula Kalınmak İçin	8	6.96
Toplam	115	100.00

Öğrencilerin %40'ünün baş hemşire olmak için, %30.43'unun akademik çalışma yapmak için, %20'sinin Sağlık Meslek Lisesinde öğretmen olmak için, yalnızca %2.61'inin klinik hemşiresi olmak için Hemşirelik Yüksek Okuluna devam ettikleri saptanmıştır (Tablo 1). Ulusoy'un yaptığı bir çalışmada Hemşirelik Yüksek Okulu son sınıf öğrencilerinin mezun olduktan sonra yansından fazlasının yönetici veya eğitici olmak istedikleri, hemşire olarak görev almak isteyenlerin oranının %23.4 olduğu bulunmuştur (3). Bizim çalışmamızda da öğrencilerin yansından fazlasının (%60) mezun olduktan sonra yönetici veya eğitici olarak çalışmak amacıyla okula devam ettikleri görülmektedir. Bu durum, Ulusoy'un çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin "Hemşirelik Nedir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı incelendiğinde %59.13'ünün hemşireliği "tedavi edici sağlık hizmeti" ve %3.48'inin "doktorun yardımcısıdır" şeklinde tanımladıkları görülmektedir (Tablo 2). Öğrencilerin çoğunluğunun hemşireliği tedavi edici sağlık hizmeti olarak tanımladıklarının nedeni, ülkemizde sağlık hizmetinin genellikle tedavi edici sağlık hizmeti olarak uygulanmasına ve toplumdaki bireylerin hemşireyi hastanelerde hastanın tedavi edici hizmetlerini yürütürken görmesinden kaynaklanabilir.

Tablo 2. Öğrencilerin "Hemşirelik Nedir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

"Hemşirelik Nedir?" Sorusuna Verilen Yanıtlar	Sayı	Oran (%)
Doğru Tanım	15	13.04
Hemşirelik Koruyucu Sağlık Hizmetidir	18	15.65
Hemşirelik Tedavi Edici Sağlık Hizmetidir	68	59.13
Doktorun Yardımcısıdır	4	3.48
Yanıtız	10	8.70
Toplam	115	100.00

Cöğrencilerin hemşirelik kavramını bilme durumlarına ilişkin bulgular şöyledir:

"Hastanın hastaneye kabulü ve uyumunu sağlar" kavramını bilenlerin oranı %25.22, bilmeyenlerin oranı %74.78'dir.

"Hastanın beden ismi, nabız, solunum ve tansiyonunu ölçer" kavramını bilenlerin oranı %90.43, bilmeyenlerin oranı %9.57'dir.

"Hastanın beslenmesine yardımcı eder" kavramını bilenlerin oranı %65.22, bilmeyenlerin oranı %34.78'dir.

"Surgu verme, idrar sondası takma gibi girişimlerle boaltım sorunu olan hastanın boaltımına yardımcı eder" kavramını bilenlerin oranı %46.09, bilmeyenlerin oranı %53.91'dir.

"Hastalığın teşhisini kolaylaştırıcı yöntemlerin uygulanmasına yardımcı eder" işlevini bilenlerin oranı %61.74, bilmeyenlerin oranı %38.26'dir.

"Hastanın dinlenme ve uyku ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı eder" kavramını bilenlerin oranı %57.39, bilmeyenlerin oranı %42.61'dir.

"Hastanın duygularını ve korkularını çevresiyle paylaşmasına yardımcı eder" kavramını bilenlerin oranı %66.96, bilmeyenlerin oranı %33.04'tir.

"Hastanın hastanede oluşabilecek kazalardan korunmasına yardımcı eder" kavramını bilenlerin oranı %38.26, bilmeyenlerin oranı %61.74'tir.

"Hastanın beden temizliğini sağlamak için gerektiğinde saç, vücut banyosu, el ve ayak bakımı yapar" bilenlerin oranı %56.52, bilmeyenlerin oranı %43.48'dir.

"Ağar ve Ohnek ilzere olan hastayı psikolojik yÖnden destekler, bedensel bakimin verilmesinde yardımcı olur" Wevini bilenlerin oranı %68.70, bilmeyenlerin oranı %31.30'dur.

"Polikliniklerde hastanın kabuکی. hazırlanması ve muayenesine yardımcı eder" Wevini bilenlerin oranı %62.61, bilmeyenlerin oranı %37.39'dur.

"Acil durumlarda gerekli ilk yardımın yapılması ve tedavinin uygulanması sağlar" Wevini bilenlerin oranı %73.04, bilmeyenlerin oranı %26.96'dır.

Ameliyathanede fiziksel ortamı hazırlar ve ameliyat esnasında hekime yardımcı eder" Wevini bilenlerin oranı %86.09, bilmeyenlerin oranı %13.91'dir.

"Gebelerin aylık kontrolünü yapar" Wevini bilenlerin oranı %33.04, bilmeyenlerin oranı %66.96'dır.

"0-6 yaş grubu çocukların a0ama hizmetlerini yfırfıfır" Wevini bilenlerin oranı %62.16, bilmeyenlerin oranı %37.39'dur.

"çocukların bÖyüme ve izler" Wevini bilenlerin oranı %33.04, bilmeyenlerin oranı %66.96'dır.

"Endüstri ve hizmetlerinde görev alır" Wevini bilenlerin oranı %47.83, bilmeyenlerin oranı %52.17'dir.

"Birey, aile ve topluma sağlık eğitimi yapar" Wevini bilenlerin oranı %51.30, bilmeyenlerin oranı %48.70'tir.

"Hastane ve diğer sağlık kuruluşlarında hemşelik hizmetlerinin yönetimine katılır" Wevini bilenlerin oranı %59.13, bilmeyenlerin oranı %40.87'dir.

Bu verilere göre. Öğrencilerin çoğunun hemşenin; hastanın beden isisi nabız solunum ve tansiyonunu ölçtüğünü, beslenmesine yardımcı ettiğini, hastalığın tedavisini kolaylaştırma ve ilaçların uygulanmasına yardımcı ettiğini, duyu engeli ve korkuların çevresiyle paylaşma ve bedensel bakimin verilmesinde yardımcı olduğunu. acil durumlarda gerekli ilk yardımın yapılması sağladığını, ameliyathanede fiziksel ortamı hazırladığını ve ameliyat esnasında hekime yardımcı ettiğini ve 0-6 yaş grubu çocukların a0ama hizmetlerini yurfditiği bildikleri saptanmıştır. Bu durum, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin tamamının hastane ortamında hasta, refakatçi veya ziyaretçi olarak bulunması olmalıdır, çoğunun (%70.43) çevrelerinde taruclkın bir

saghk gOrevlisi bulunmasına ve kitle iletisim araclarında hemsirelik mesleginin bu islevlerinin daha cok vurgulanmasına baglanabilir.

Ogrencilerin cogunun hemsirenin koruyucu saglik hizmetleri islevlerine giren gebelerin aylik kontrolana yapma. cocuklann 'Daytime ve gelismesini izleme, endastri ye is sagligi hizmetlerinde gOrev alma islevlerini bilmedikleri saptannustir. Bu durumun hemsirelerin cok azinin koruyucu saghk alanlarinda calismalanna bagli olabilecegi dusanalmektedir.

SONUc VE ONERILER

Ogrencilerin hemsirelik egitimine baslamadan Once meslek hakkmdaki bilgilerinin incelenmesine yOnelik olarak hazirlanan bu calismada asagidaki sonuclara ulasilmistu`:

- Ogrencilerin cogu, Hemsirelik Yuksek Okulumu 11.-18. siralarda tercih etmislerdir (%65.22) ve tekrar aniversite segme sinavina girip baska bir okula devam etmek istemektedirler (%59.13).

- Ogrencilerin yansindan fazlasi mezun olduktan sonra yOnetici ye egitici olarak cahsmak amaciyla okula devam etmektedir.

- Ogrencilerin cogu hemsireligi tedavi edict saghk hizmeti olarak tammlanushr.

- Ogrencilerin **cogu** hemsireligin tedavi edict saglik hizmetlerine iliskin islevlerini bilmekte, ancak koruyucu saglik hizmetlerine iliskin islevlerini bilmemelcteciirler.

Bu sonuclar dogrultusunda;

– Hemsirelik mesleginin profesyonel kisilerce kitle iletisim araclar yoluyla tanitilmesine Ozen gasterilmesi.

– Lise Ogrencilerinc yOnelik dazenlenen "meslek tanitim" programlannda hemsirelik mesleginin gOrev alanlarinin ye tam hemsirelik islevlerinin ayrymbh olarak anlatilmasi Onerilebilir.

SUMMARY

How Much The Students Who Chose The Profession Know About Nursing?

This study has been planned to determine the nursing students', who had begun their nursing education recently. knowledge of nursing

profession. The results demonstrated that most of the students knew about the nursing functions which are related to curative health care whereas they did not know about nursing functions in preventive health care.

KAYNAKLAR

1. Ege Universitesi Hemsirelikte Temel Tike ye Uygulamalar Ders Notlan, 1985.
2. Kiimurcii. N.. ye arkadaslari: "Marmara Universitesi Meslek Yilksek Okulu Hemsirelik Bolumu İlk Ogrencilerinin Meslegi Isteyerek Secip Secmeme Durumlari Ile Mezun Olabilmeleri Arasindaki Iliski". II.Ulusal Hemsirelik Egitimi Simpozyumu, 8-9 Eylul 1988, Istanbul Universitesi Florence Nightingale Hemsirelik Yilksek Okulu, Istanbul. Hilal Matbaacilik A.S., Eylul 1989, s: 162-170.
3. Ulusoy F., "Hemsirelik Yfiksek Okulu Son Simi' Ogrencileri Mezuniyetten Sonra Hangi Gorevlerde calismak Istiyor? Turk Hemsireler Dergisi, Cult: 42, Say': 4. 1992, s: 3-10.
4. Uyer G., Hemsirelige Genel Baku. Ankara, 1992.
5. Velioglu, P.. Hemsirelikte Bilimsellesmeye Dogru. Istanbul, 1985.